

Læreplan i fremmedspråk - programfag i utdanningsprogram for studiespesialisering

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 3. mai 2006 etter delegasjon i brev 26. september 2005 fra Utdannings- og forskningsdepartementet med hjemmel i lov av 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2006

Gjelder til 31.07.2022

Utdanningsdirektoratet

Formål

Læreplanen for programfaget fremmedspråk omfatter språk med ulik lingvistisk opphav og fra ulike geografiske områder.

I et samfunnsperspektiv er det viktig å beherske flere språk. Det er en forutsetning for samkvem og samarbeid innen handel, reiseliv, kultur, forskning og utdanning, nasjonalt og internasjonalt. Programfaget skal gi grunnlag for å kunne kommunisere godt i møter mellom ulike kulturer både i eget land og i målspråksområdet. God kompetanse i språk vil også kunne være grunnlag for aktiv deltakelse i demokratibyggende virksomhet på tvers av landegrensener og kulturforskjeller.

Fremmedspråk er både et dannelsesfag og et humanistisk fag. Programfaget skal gi muligheter til opplevelser, glede og personlig utvikling, samtidig som det åpner for større muligheter i arbeidslivet og for studier i flere språkområder. Kompetanse i språk og kultur skal gi den enkelte mulighet til å forstå, leve seg inn i og verdsette andre kulturers samfunns- og arbeidsliv, livsvilkår og levemåte, tenkesett, historie, kunst og litteratur. Programfaget kan også bidra til å utvikle interesse og toleranse, fremme innsikt i egne livsvilkår og egen identitet, og bidra til leseglede, kreativitet, opplevelse og personlig utvikling.

Opplæringen i fremmedspråk skal bygge på eksisterende kommunikative ferdigheter og innsikt i språk og språkbruk. Språkkompetanse og innsikt i egen språklæring kan også danne grunnlag for å lære språk i et livslangt perspektiv. Opplæringen i fremmedspråk skal tilrettelegges praktisk og ved bruk av ulike medier. På det høyeste nivået kan språket tas i bruk også i opplæringen i andre fag.

Denne læreplanen dekker programfag fremmedspråk nivå I, II og III.

Struktur

Programfaget fremmedspråk består av tre programfag: Fremmedspråk nivå I, Fremmedspråk nivå II og Fremmedspråk nivå III. Fremmedspråk nivå I har samme kompetansemål som fellesfaget Fremmedspråk nivå I. Fremmedspråk nivå II bygger på Fremmedspråk nivå I og har samme kompetansemål som fellesfaget Fremmedspråk nivå II. Fremmedspråk nivå III bygger på Fremmedspråk nivå II i videregående opplæring.

Fremmedspråk nivå II og Fremmedspråk nivå III programfag kan bygge både på fellesfag og på programfag.

Oversikt over hovedområder:

Programfag	Hovedområder				
Fremmedspråk nivå I			Språklæring	Kommunikasjon	Språk, kultur og samfunn
Fremmedspråk nivå II	Språklæring	Kommunikasjon	Språk, kultur og samfunn		
Fremmedspråk nivå III	Språklæring	Kommunikasjon	Språk, kultur og samfunn		

Hovedområder

Språklæring

Hovedområdet *språklæring* omfatter innsikt i egen språklæring og språkbruk. I hovedområdet inngår strategier som vil kunne øke læringsutbyttet i faget: bevisst bruk av hensiktsmessige læringsstrategier,

definering av egne læringsbehov, formulering av mål, valg av arbeidsmåter, bruk av hjelpemidler og vurdering av arbeidsprosess og måloppnåelse. Sentralt i hovedområdet er tilegnelsen av et variert ordforråd, språkstrukturer på setnings- og tekstnivå og innsikt i bruk av språket. Utforsking av likheter og ulikheter mellom morsmålet og målspråket inngår i hovedområdet språklæring. Krittisk bruk av ulike kilder inngår også.

Kommunikasjon

Hovedområdet *kommunikasjon* dreier seg om formidling av mening gjennom fremmedspråket. Det omfatter lytting, lesing, skriving, muntlige framstillinger og muntlig spontan samhandling som er knyttet til ulike kommunikasjonssituasjoner, medier, sjangere og språkfunksjoner. Det omfatter også språklig repertoar som ordforråd, setningsbygging og tekstsammenheng, språklige ferdigheter og kommunikasjonsstrategier som er nødvendige for å mestre ulike situasjoner. Hovedområdet dekker bruk av språket i varierte og autentiske situasjoner og tilpasset den aktuelle situasjonen.

Språk, kultur og samfunn

Hovedområdet *språk, kultur og samfunn* dreier seg om kulturforståelse i vid forstand. Det omfatter emner knyttet til ulike sider ved målspråklandenes samfunnsliv og kultur og bevisstgjøring om kulturelle likheter og ulikheter og hva de betyr for kommunikasjon. I hovedområdet inngår også interkulturelle aspekter i møtet mellom egne kulturelle erfaringer, forutsetninger og holdninger og språkområdenes tekster og kulturuttrykk som film, sport, musikk og billedkunst. Hovedområdet omfatter også ulike typer tekster, nyhetsmedier og kulturelle uttrykksformer.

Timetall

Timetall er oppgitt i 60 minutters enheter

Fremmedspråk nivå I: 140 årstimer

Fremmedspråk nivå II: 140 årstimer

Fremmedspråk nivå III: 140 årstimer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I fremmedspråk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å *kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig* i fremmedspråk er sentralt i utviklingen av den praktiske språkkompetansen. Disse ferdighetene er viktige redskaper i arbeidet med å forstå og bruke det nye språket i stadig mer varierte og krevende sammenhenger på tvers av kulturer og fagfelt. Muntlige ferdigheter innebærer både å lytte, forstå og tale.

Å *kunne lese* i fremmedspråk er en del av den praktiske språkkompetansen og innebærer å forstå, utforske og reflektere over stadig mer krevende tekster, og slik skaffe seg innsikt på tvers av kulturer og fagfelt.

Å *kunne regne* i fremmedspråk er en forutsetning for å forstå og bruke fremmedspråket i forbindelse med kvantifisering, beregninger, målinger og grafiske framstillinger i hverdagslige sammenhenger

Å kunne bruke digitale verktøy i fremmedspråk nivå innebærer møte med autentisk språk og anvendelse av språket i autentiske kommunikasjonssituasjoner. Kildekritikk, opphavsrett og personvern er sentrale områder i digitale sammenhenger som også inngår i fremmedspråk

Kompetansemål

Fremmedspråk nivå I

Språklæring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utnytte egne erfaringer med språklæring i læring av det nye språket
- undersøke likheter og ulikheter mellom morsmålet og det nye språket og utnytte dette i egen språklæring
- bruke digitale verktøy og andre hjelpemidler
- beskrive og vurdere eget arbeid med å lære det nye språket

Kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke språkets alfabet og tegn
- finne relevante opplysninger og forstå hovedinnholdet i skriftlige og muntlige tilpassede og autentiske tekster i ulike sjangere
- delta i enkle, spontane samtalsituasjoner
- presentere ulike emner muntlig
- gi uttrykk for egne meninger og følelser
- forstå og bruke tall i praktiske situasjoner
- kommunisere med forståelig uttale
- forstå og bruke et ordforråd som dekker dagligdagse situasjoner
- bruke grunnleggende språklige strukturer og former for tekstbinding
- tilpasse språkbruken i noen grad til ulike kommunikasjonssituasjoner
- skrive tekster som forteller, beskriver eller informerer
- bruke lytte-, tale-, lese- og skrivestrategier tilpasset formålet
- bruke kommunikasjonsteknologi til samarbeid og møte med autentisk språk

Språk, kultur og samfunn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- samtale om dagligliv, personer og aktuelle hendelser i språkområdet og i Norge
- sammenligne noen sider ved tradisjoner, skikker og levemåter i språkområdet og i Norge
- samtale om språk og sider ved geografiske forhold i språkområdet
- gi uttrykk for opplevelser knyttet til språkområdets kultur

Fremmedspråk nivå II

Språklæring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utnytte erfaringer med språklæring for å videreutvikle sin flerspråklighet
- utnytte ulike kilder for autentiske tekster i egen språklæring

- bruke digitale verktøy og andre hjelpemidler på en kritisk og selvstendig måte
- beskrive og vurdere egen framgang med å lære det nye språket

Kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forstå innholdet i skriftlige og muntlige autentiske tekster i ulike sjangere
- lese formelle og uformelle tekster i ulike sjangere og gjøre rede for forfatterens synspunkter og holdninger
- delta i spontane samtaler om ulike temaer og aktuelle emner
- presentere aktuelle og tverrfaglige emner muntlig
- gi uttrykk for opplevelser, synspunkter og holdninger, ønsker og emosjoner
- forstå og bruke tall og størrelser i praktiske situasjoner
- kommunisere med god uttale og intonasjon
- tilpasse språkbruken til ulike kommunikasjonssituasjoner
- bruke ord, setningsoppbygning og tekstbindingsformer målrettet og variert
- skrive sammenhengende tekster i ulike sjangere
- velge og bruke lytte-, tale-, lese- og skrivestrategier tilpasset formål, situasjon og sjanger
- vurdere og utnytte kommunikasjonsteknologi til samarbeid og møte med autentisk språk

Språk, kultur og samfunn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte sider ved dagligliv, tradisjoner, skikker og levemåter i språkområdet og i Norge
- drøfte sider ved livsvilkår og aktuelle samfunnsforhold i språkområdet
- gjøre rede for sider ved geografi og historie i språkområdet
- beskrive sentrale sider ved språkområdets kultur og gi uttrykk for opplevelser knyttet til dette
- drøfte hvordan språkkunnskaper og kulturinnsikt kan fremme flerkulturelt samarbeid og forståelse

Fremmedspråk nivå III

Språklæring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte erfaringer med egen språklæring
- definere egne læringsbehov, formulere mål, velge arbeidsmåter og vurdere arbeidsprosess og produkt
- anvende kunnskaper om ord, setningsoppbygging, tekstbinding og språkbruk for å forbedre eget språk
- utforske likheter og ulikheter mellom morsmålet og målspråket
- vurdere egen språklæring og hensiktsmessige lese-, lytte-, tale- og skrivestrategier
- bruke Internett og andre medier kritisk og bevisst som ledd i egen språklæring

Kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forstå innholdet i lengre muntlige og skriftlige autentiske tekster i ulike sjangere
- skrive sammenhengende og godt strukturerte tekster i ulike sjangere
- delta i spontane samtaler og diskusjoner
- fortelle om, forklare og beskrive ulike emner muntlig
- bruke språket med god uttale og variert intonasjon
- gi uttrykk for egne synspunkter og tanker, opplevelser og følelser muntlig og skriftlig

- tilpasse språket til formelle og uformelle kommunikasjonssituasjoner
- bruke hensiktsmessige lese-, lytte-, tale- og skrivestrategier
- forstå og bruke språket for å uttrykke tall og størrelser samt forstå beregninger og grafiske fremstillinger i hverdagslige sammenhenger
- anvende Internett og digitale verktøy i kommunikasjon med morsmålsbrukere og andre brukere av språket

Språk, kultur og samfunn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- formidle kunnskap om tradisjoner, skikker og levemåter i målsspråkområdet
- formidle kunnskap om aktuelle samfunnsforhold, historie, geografi og religion i språkområdene
- diskutere egen oppfatning av samfunnsmessige og kulturelle likheter samt ulikheter som kan være til hinder for forståelse, respekt og kommunikasjon med kulturen i målsspråksområdet
- diskutere flerkulturelle forhold i målsspråkområdet, reflektere over kulturforskjeller og vise forståelse i møte med andre kulturer
- formidle opplevelser knyttet til estetikk og kulturformer og analysere innhold og form i litteratur, film, musikk, kunst og andre kulturformer
- sammenligne og kommunisere om språk i Norge og i målsspråksområdet
- presentere egne erfaringer fra kontakt med personer, organisasjoner eller miljøer fra målsspråksområdet

Vurdering

Fremmedspråk nivå I, II og III

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Programfag	Ordning
Fremmedspråk nivå I	Elevene skal ha to standpunkt karakterer, én muntlig og én skriftlig.
Fremmedspråk nivå II	Elevene skal ha to standpunkt karakterer, én muntlig og én skriftlig.
Fremmedspråk nivå III	Elevene skal ha to standpunkt karakterer, én muntlig og én skriftlig.

Eksamen for elever [1]

Programfag	Ordning
Fremmedspråk nivå I	Elevene kan trekkes ut til skriftlig og/eller muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Fremmedspråk nivå II	Elevene kan trekkes ut til skriftlig og/eller muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Fremmedspråk nivå III	Elevene kan trekkes ut til skriftlig og/eller muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister [1]

Programfag	Ordning
Fremmedspråk nivå I	Privatister skal gå opp til skriftlig og muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Se for øvrig note 1 under.
Fremmedspråk nivå II [2]	Privatister skal gå opp til skriftlig og muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Fremmedspråk nivå III [3]	Privatister skal gå opp til skriftlig og muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

[1] I videregående opplæring har vi hittil hatt en ordning der privatister har kunnet gå opp til kun skriftlig eksamen i en rekke fremmedspråk. Denne ordningen vil fases ut i 2011 og 2012. Fra og med eksamen våren 2012 vil et utvalg av disse fremmedspråkene følge ordinær vurderingsordning. Siste eksamen etter ordning med kun skriftlig eksamen i disse språkene blir høsten 2011. Oversikt over alle språk som følger ordinær eksamen fra og med våren 2012, finner du i Utdanningsdirektoratets rundskriv om "fag- og timefordeling for grunnopplæringen". Språk som ikke står på Utdanningsdirektoratets oversikt over utvalgte språk, vil gå ut av eksamenstilbudet. Siste eksamen i disse språkene blir høsten 2012, og da med kun skriftlig eksamen.

[2] Privatist som går opp til eksamen i fremmedspråk programfag nivå II, kan få godskrevet underliggende nivå uten at det settes karakter. Dette gir en av følgende kombinasjoner av samme fremmedspråk på dokumentasjonen:

- programfag nivå II og I eller - programfag nivå II og fellesfag nivå I

For å få godskrevet fellesfag nivå I må privatisten ha avsluttet et annet fremmedspråk på nivå I i grunnskolen. (Fellesfag nivå II kan ikke kombineres med programfag nivå I i samme språk.)

[3] Privatist som går opp til eksamen i Fremmedspråk programfag nivå III, kan få godskrevet underliggende nivå uten at det settes karakter. Dette gir en av følgende kombinasjoner av samme fremmedspråk på dokumentasjonen:

- programfag nivå III, II og I eller - programfag nivå III og fellesfag nivå II eller- programfag nivå III og II og fellesfag nivå I

For å få godskrevet fellesfag nivå I må privatisten ha avsluttet et annet fremmedspråk på nivå I i grunnskolen. (Fellesfag nivå II kan ikke kombineres med programfag nivå I i samme språk.)

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.